

**Ніколаєва М.Д.**, здобувачка вищої освіти  
першого (бакалаврського) рівня,  
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна  
Науковий керівник: Дибань М.П., к.ю.н.

## **УЧАСТЬ ПРОКУРОРА В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ**

Науковим дослідженням участі прокурора у цивільному процесі займалося багато вчених, а саме: Бичкова С., Дунас Т., Лемик Р., Руденко М., Фурса С., Штефан М. та багато інших. Однак поки що немає єдиного погляду на визначення правового статусу прокурора в цивільному судочинстві та способу його участі. Конституція України встановлює функції представництва інтересів громадянина чи держави у випадках, передбачених законом (ч. 2 ст. 121), що в свою чергу викликало певні дискусії серед науковців.

Представництво інтересів громадян або держави в суді у випадках, встановлених законом, є самостійною формою діяльності, яка здійснюється спеціальним органом, який не має особистих інтересів і діє від імені держави в інтересах громадян, держави і суспільства. Прокурор представляє в суді інтереси громадян чи держави, тому для ведення справи йому не потрібна довіреність, на відміну від судового представника [2].

Суди (за межами кримінального правосуддя) мають конституційні повноваження і прокурор повинен забезпечити представлення конкретних інтересів установ та осіб.

Прокурори беруть участь у цивільних справах у випадках передбачених законом, прокурори:

- 1) подати позов до суду;
- 2) брати участь у розгляді справи за позовними вимогами;
- 3) може вступити за своєю ініціативою у провадження яке відкрито за позовом іншої особи, до початку розгляду справи по суті;
- 4) подає апеляційну, касаційну скарги, заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами [1, 86].

Прокурори, які звернулися до суду в інтересах держави відносяться до установи, уповноваженої державою виконувати відповідні функції у відповідних правовідносинах.

Прокурори представляють законні інтереси держави в суді, коли порушення або загроза порушення державних інтересів, якщо захист цих інтересів не здійснюється або здійснюється неналежним чином державними органами, органами місцевого самоврядування чи іншими суб'єктами владних повноважень на яких покладено відповідні повноваження. Прокурори не можуть представляти державні інтереси в суді у формі державних підприємств. Представництво в суді інтересів держави в особі Кабінету Міністрів України та Національного банку України може здійснюватися прокурором Генеральної прокуратури України або регіональної прокуратури тільки за письмовою вказівкою чи наказом Генерального прокурора або його першого заступника чи заступника відповідно до компетенції [5].

Визначення правової природи представництва інтересів прокурором громадянина чи держави в суді, необхідно враховувати сутність інституту прокуратури як органу, що виконує функцію охорони права. Входячи в цивільний процес прокурор стає в ньому рівноправним учасником і на нього поширюються норми, що регулюють правовідносини, які склалися під час здійснення цивільного процесу. Однак цей факт має внутрішній зв'язок, що прокурор є насамперед представником держави (правоохоронних органів), який виконує правозахисну функцію [4, 101].

За наявності підстав для представництва громадянина чи держави прокурор має право в порядку передбаченому процесуальним законом: звертатися до суду з позовами (заявами, поданнями); вступати у справу порушену за позовами (заявами, поданнями) інших осіб, на будь-якій стадії провадження; ініціювати перегляд судових рішень, у тому числі у справі порушеній за позовом іншої особи; брати участь у розгляді справ [3, 99].

Завданням прокурора при представництві інтересів громадян у цивільному процесі є захист прав і законних інтересів громадян, держави, а також сприяння виконанню вимог закону щодо всебічного, повного та об'єктивного розгляду

справ і ухвалення заснованих на законі судових рішень, керуючись принципами законності, незалежності суддів, рівності фізичних осіб перед законом і судом. Представництво інтересів громадянина чи держави прокуратурою в суді полягає у здійсненні прокурорами від імені держави процесуальних та інших дій, спрямованих на захист інтересів громадянина або держави у випадках передбачених законом.

Отже, прокурор потрібен у цивільному судочинстві для забезпечення прав і свобод громадян і держави. Він завжди стає певним наглядачем за правильністю процесу і дотриманням прав громадянина. Однак варто наголосити, що посилилась відповідальність прокурорів за порушення процесуальних норм у цивільному процесі.

### *Література*

1. Глущенко С. Єдність судової юрисдикції: продовження дискусії у доктринальній площині. *Право України*. 2015. № 3. С. 78–86.
2. Конституція України від 28.06.1996 №254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996.
3. Курс цивільного процесу / ред. В. Комарова. Харків : Право, 2011. 1352 с.
4. Цивільний процес / ред. Ю. Білоусова. Київ : Прецедент, 2006. 293 с.
5. Цивільний процесуальний кодекс України : в редакції Закону N 2147-VIII від 03.10.2017. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 48. Ст. 436.